

NETNOTKUN OG ALGENGI NETÁVANA MEÐAL UNGS FÓLKS Á ÍSLAND

Internetið og netávani (Netfíkn)

Notkun á internetinu hefur vaxið hröðum skrefum undanfarin ár. Í dag notar meirihluti barna í Evrópu internetið daglega og hefur verið áætlað að börn á aldrinum 9-16 ára verji að meðaltali tæpum 90 mínútum á dag á internetinu. Samhliða aukinni notkun barna og ungmenna á internetinu hafa vaknað spurningar um áhrif og afleiðingar þessarar notkunar. Sumir fræðimenn hafa viljað ganga svo langt að tala um **netfíkn** og hafa þannig skilgreint óhóflega internetnotkun sem vanda á borð við áfengisneyslu og vímuefnanotkun.

Óhófleg internetnotkun er meðal annars talin hafa letjandi áhrif á árangur í námi, raska fjölskyldutengslum og tilfinningalífi ungmenna. Enn fremur er óhófleg notkun á neti talin tengjast þunglyndi, slökum félagstengslum og aukinni einmanakennd og þá sérlega meðal ungs fólks.

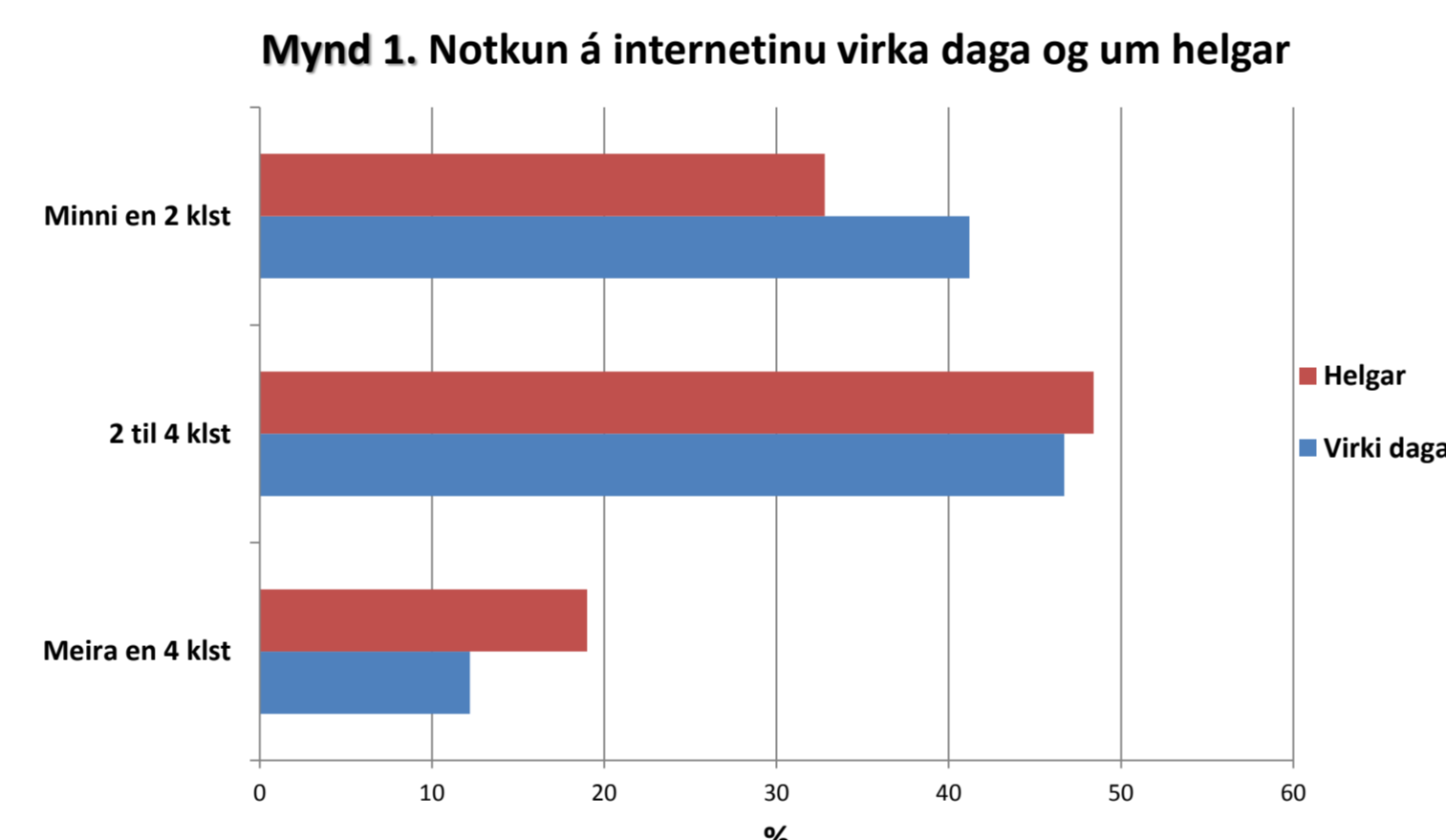
RHA-Rannsókn- og þróunarmiðstöð Háskólans á Akureyri tekur þátt í Evrópurannsókn á netávana* sem er ætlað að meta **algengi og alvarleika ávananotkunar á netinu** meðal 14 þúsund 15-16 ára ungmenna í sex Evrópulöndum auk Íslands. Gerð var könnun veturinn 2011-2012 meðal ungmenna í 9. og 10. bekk í 50 grunnskólum á Ísland. Þar var spurt um **netnotkun, aðgengi og innihald, tölvuleiki, líðan, hugsanir og hegðun**. Samtals tóku 2036 nemendur þátt (52,2% stelpur 47,8% strákar).

*Verkefnið er styrkt af áætlun Evrópusambandsins um öruggara internet „**Safer Internet Program**“. Sú áætlun miðar að því að skapa öruggara umhverfi á netinu fyrir ungt fólk með því að auka þekkingu, berjast gegn ólöglegu efni, sía út efni og merkja innihald, virkja samfélagið hvað varða öryggi barna á netinu og búa til öflugan gagnagrunn með upplýsingum sem varða notkun ungs fólks á nýrri tækni.

Niðurstöður

Hvað verja íslenskir unglingar miklum tíma á netinu?

- Flestir (70%) þeirra unglunga á Íslandi sem tóku þátt í rannsókninni nota internetið flesta eða alla daga vikunnar
- Mikill meirihluti notar internetið í meira en 2 klukkutíma á dag (mynd 1)
- Rúmlega 20% af öllum unglungum eru 4 klst. eða lengur á netinu á hverju degi
- Það er algengara að strákar noti netið lengri tíma í einu
- Einn af hverjum þremur segjast hafa notað internetið svo mikið að þau hafi sleppt því að gera aðra hluti og meira en helmingur segist hafa reynt að nota internetið minna.
- Um helmingur þeirra sem segist hafa reynt að nota internetið minna, tilgreina sem ástæðu að þau hafi þurft að leggja meira á sig í skólanum.

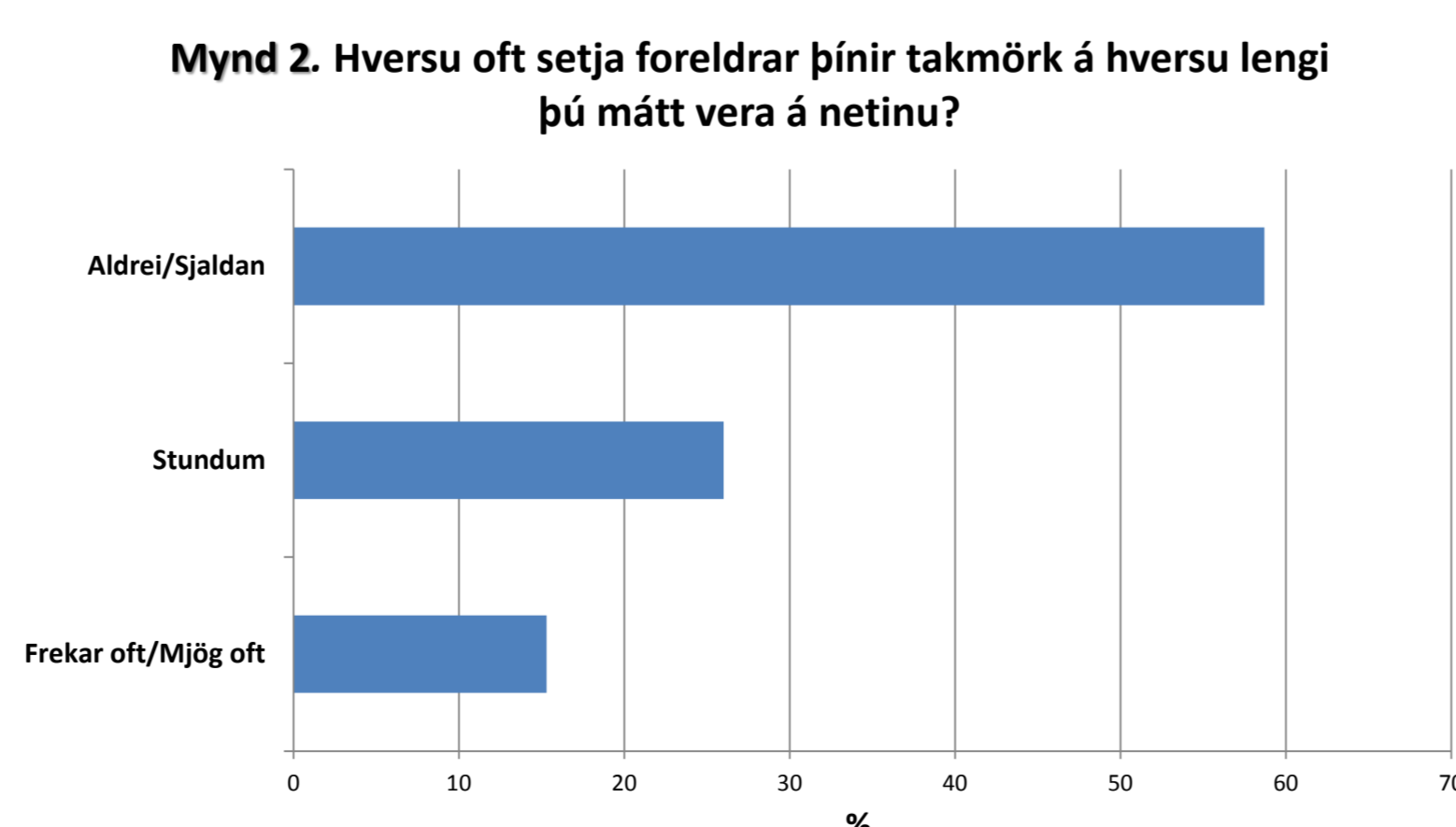

Hvað gera íslenskir unglingar helst á netinu?

- Langflestir skoða kvikmyndir eða fara á YouTube (88%)
- Flestir eru með samskiptasíður eins og Facebook (84%)
- Margir nota internetið til að sinna áhugamálum (64%), fylgjast með fréttum (55%), hafa samskipti á Skype eða MSN (55%), hlaða niður tónlist (47%) spila tölvuleiki (44%) eða vinna heimaverkefni fyrir skólann (40%)
- Heldur færri hafa sótt sér upplýsingar um kynlíf (13%), sótt hugbúnað (9%) eða keypt eitthvað á netinu (1%)

Öryggi unglunga á netinu

- Meirihluti þátttakenda í könnuninni sagðist vita meira en foreldrar sínir um það hvernig ætti að nota internetið
- Meira en 50% unglunga segja að foreldrar setji aldrei eða sjaldan takmörk á þann tíma sem þau nota á netinu (mynd 2)
- Nánast 80% unglunga segja að foreldrar setji ekki takmörk á það hvaða síður þau mega heimsækja
- Meira en 6 af hverjum 10 sögðust hafa haft samband á netinu við einstaklinga sem þau höfðu ekki hitt í eigin persónu áður
- Því sem næst þriðjungur þeirra sem höfðu verði í sambandi við fólk á netinu sem þau höfðu ekki hitt í eigin persónu áður höfðu síðan farið og hitt viðkomandi í eigin persónu

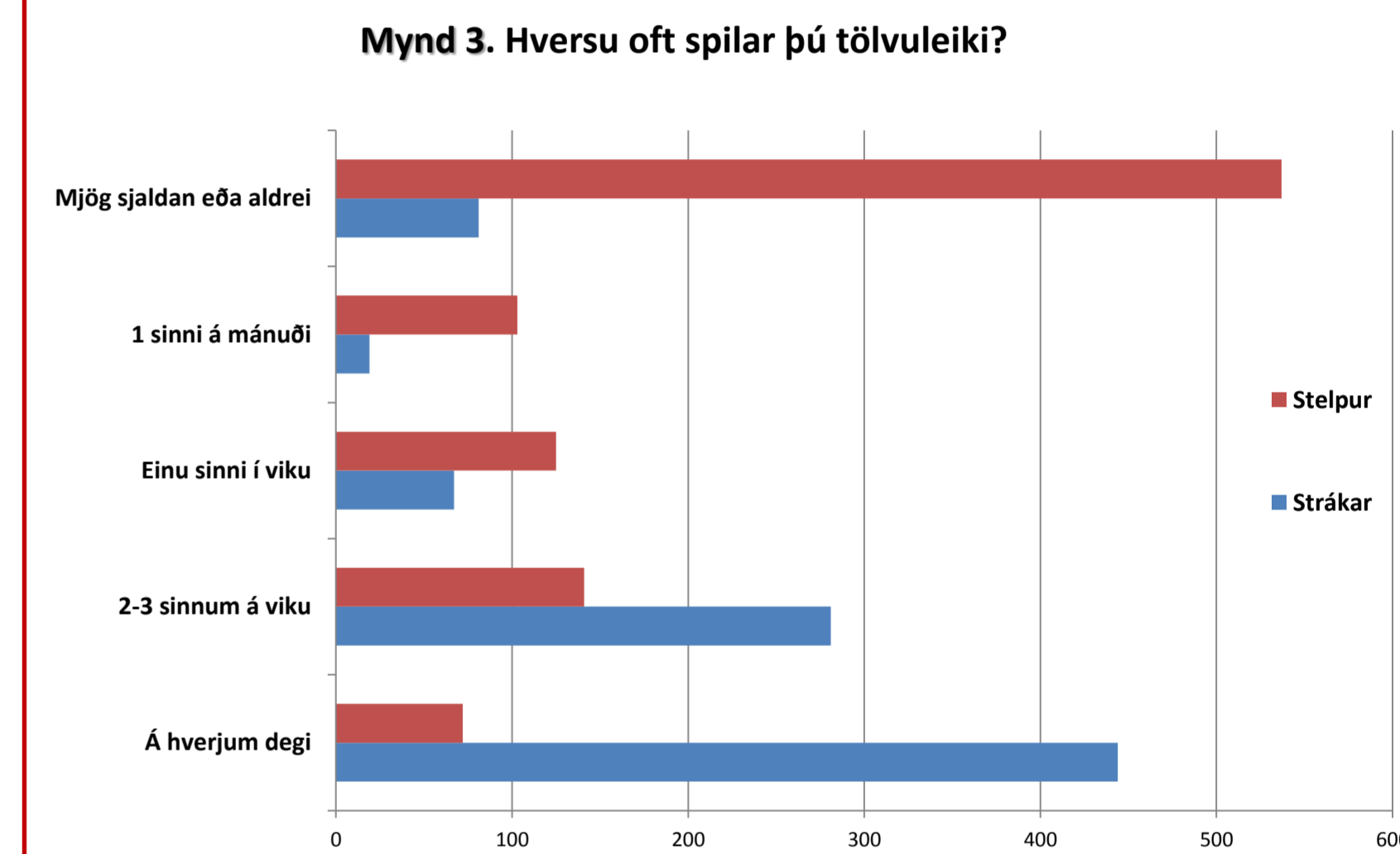

Samantekt

- Langflestir íslenskir unglingar nota internetið fyrir samskipti, afþreyingu eða til að ná í upplýsingar
- Meira en helmingur unglunga nota internetið reglulega og verja að minnsta kosti 2 klst. á netinu á dag. Þetta er svipuð notkun og meðal unglunga í Evrópu
- Stór hluti unglunga segja foreldra sína ekki setja takmörk varðandi nettíma eða hvaða síður má heimsækja
- Minna en 10% unglunga sem tóku þátt í rannsókninni eru með merki um netfíkn sem er lægra hlutfall en í mörgum öðrum Evrópulöndum.
- Netfíkn tengist hegðunarvandamálum og slakari frammistöðu í skóla

Tölvuleikir

- Umtalsverður munur er á því hversu oft stelpur annars vegar og strákar hins vegar spila tölvuleiki (mynd 3) en 50% stráka segjast spila tölvuleiki á hverjum degi í samanburði við aðeins 7% stelpna
- Meira en helmingur stelpna (55%) sagðist mjög sjaldan eða aldrei spila tölvuleiki í samanburði við aðeins 9% stráka sem segja slíkt hið sama.
- 40% þeirra stráka sem spila tölvuleiki segja að þegar þeir spila tölvuleiki þá séu þeir 2 tíma í einu eða lengur meðan aðeins 9% stelpna segja að þegar þær spila tölvuleiki þá séu þær í 2 tíma eða lengur
- Um 8% stráka segja að þegar þeir spila tölvuleiki þá standi það yfir í 6 tíma meðan hið sama á við um aðeins rúmlega 1% stelpna.

Samskiptasíður

- Nær allir þátttakendur (96%) nota samskiptasíður. Um helmingur þeirra sem nota Facebook segjast vera með fleiri en 300 „vini“ á síðunni. Stelpur hafa að meðaltali fleiri vini á Facebook en strákar (473 vs 411) og unglingar í 10. bekk eru að jafnaði með fleiri vini en unglingar í 9. bekk.
- Um 40% þátttakenda (46% stelpna og 33% stráka) segjast verja 2 tímum eða meira á samskiptasíðum á venjulegum skóladögum.
- Um helgar verja unglingarnir enn meiri tíma á samskiptasíðum en þá segjast 51% þeirra (60% stelpna og 40% stráka) verja 3 tímum eða meira á samskiptasíðum

Netfíkn?

- Young's Internet Addiction Test (IAT) var notað til að meta hvort unglingar væru mögulega haldin netfíkn. Meðaltalið í könnuninni var 20 stig hjá stúlkum og 19 hjá drengjum en um 69 stig eða hærra er talið vara með merki fyrir netfíkn
- Minna en 10% unglunga sem tóku þátt í rannsókninni eru með netfíkn eða áhættu fyrir netfíkn (mynd 4). Hlutfall hjá báðum kynjum með netfíkn var mjög svipað.
- Þeir unglingar í rannsókninni sem sýndu merki um netfíkn voru jafnframt líklegri en jafnaldrar þeirra til að:
 - nota tölvuleiki í óhófi (46% vs 6%, mælt með skimprófi fyrir ofnotkun tölvuleikja *)
 - vera með einkunnir undir meðaltali (45% vs 28%)
 - sýna merki um hegðunarvanda (52% vs 12%, mælt með skimpróf fyrir hegðun og tilfinningaleg vandamál barna og unglunga**)

